

Wie moet bewijzen dat een (elektronische) handtekening (niet) vals is?

Bb 2026/74

De Hoge Raad heeft op 17 juli 2026 arrest gewezen in een zaak over een mislukte investering in agrarische projecten in Canada (ECLI:NL:HR:2026:1298). In cassatie ging het vooral over de devolutieve werking van het hoger beroep. In feitelijke instanties speelde de vraag of er gebruik was gemaakt van een volmacht met valse handtekeningen. In deze bijdrage wordt ingegaan op de bewijsrechtelijke gevolgen van een betwiste handtekening.

1. Inleiding

De aanleiding voor deze bijdrage is het arrest van de Hoge Raad van 17 juli 2026, ECLI:NL:HR:2026:1298. De zaak ging over een niet succesvol gebleken investering in drie agrarische projecten in Canada. In het kader van deze investering was een hypotheekrecht verleend, dat was doorgehaald met een royementsvolmacht met daarop valse handtekeningen. Er zijn vorderingen ingesteld tegen de betrokken fiscaal adviseur wegens onjuiste advisering en vervalsing van handtekeningen.

In cassatie werd onder meer erover geklaagd dat het hof de devolutieve werking van het hoger beroep had miskend. Die klacht slaagt. De Hoge Raad overweegt dat de devolutieve werking van het hoger beroep meebrengt dat het hof, na grondbevinding van een deel van de grieven tegen de afwijzing van de vorderingen, ambtshalve acht diende te slaan op alle in eerste aanleg aangevoerde stellingen en verweren die in hoger beroep niet zijn prijsgegeven, ook voor zover deze door de rechtbank waren verworpen of buiten behandeling waren gelaten.²

In cassatie werd verder geklaagd over het oordeel van het hof dat, nu vaststaat dat er een royementsvolmacht met valse handtekeningen is gebruikt, ook vaststaat dat sprake is van onrechtmatig handelen en tekortschieten in de nakoming van verplichtingen. Ook die klacht slaagt. De Hoge Raad overweegt dat het hof niet is ingegaan op een in eerste aanleg in dit kader aangevoerd verweer en aldus hetzij de devolutieve werking van het hoger beroep heeft miskend, hetzij zijn oordeel onvoldoende heeft gemotiveerd.³

In het arrest van de Hoge Raad wordt niet ingegaan op de vraag of de handtekeningen op de royementsvolmacht vals waren. Dit werd in hoger beroep niet langer betwist.⁴ Hoewel de echtheid van de handtekeningen in cassatie dus geen geschilpunt meer was, geeft deze zaak aanleiding om stil te staan bij de bewijsrechtelijke vragen die

kunnen ontstaan wanneer een partij zich beroept op een akte waarvan de ondertekening wordt betwist. Dit wordt in deze bijdrage besproken aan de hand van HR 12 april 2019, ECLI:NL:HR:2019:572 en de *Rituals/Dimplex*-uitspraken (ECLI:NL:RBAMS:2022:793 en ECLI:NL:RBAMS:2024:960).

2. Juridisch kader: bewijskracht van akten en handtekeningen

Uit artikel 156 lid 1 Rv volgt dat een akte een ondertekend geschrift is, dat bestemd is om tot bewijs te dienen. De ondertekening waarborgt de authenticiteit van de akte en bevestigt dat de verklaring die in de akte is neergelegd, van de ondertekenaar afkomstig is.⁵ Een akte kan een meerzijdige rechtshandeling zoals een overeenkomst tussen twee of meerdere partijen bevatten, maar ook een eenzijdige rechtshandeling zoals een volmacht.

2.1 Bewijskracht van akten

Ten aanzien van de bewijskracht geldt een verschil tussen authentieke en onderhandse akten.

Een authentieke akte is een akte die (i) in de vereiste vorm en (ii) bevoegdlijk is opgemaakt (iii) door een ambtenaar, (iv) aan wie bij of krachtens de wet is opgedragen op die wijze te doen blijken van (v) door hem gedane waarnemingen of verrichtingen (artikel 156 lid 2 Rv).⁶ Daarbij kan met name gedacht worden aan de notaris, de deurwaarder en de ambtenaar van de burgerlijke stand.⁷ Een authentieke akte levert *tegen een ieder* dwingend bewijs op van de daarin opgenomen verklaring van de ambtenaar, dus dat het waar is dát er is verklaard wat in de akte staat (artikel 157 lid 1 Rv).⁸ Dit wordt de 'formele bewijskracht' genoemd.

Een onderhandse akte is een akte die geen authentieke akte is (artikel 156 lid 3 Rv). Een onderhandse akte levert niet tegen een ieder dwingend bewijs op van haar inhoud. Wél levert een onderhandse akte – net als een authentieke akte – *tussen partijen* dwingend bewijs op van de waarheid van de verklaring van een partij over hetgeen de akte bestemd is ten behoeve van de wederpartij te bewijzen, dus

1 Mariëlle Broekman is advocaat bij La Gro te Den Haag (m.broekman@lagro.com).

2 HR 17 juli 2026, ECLI:NL:HR:2026:1298, rov. 3.1.2.

3 HR 17 juli 2026, ECLI:NL:HR:2026:1298, rov. 3.2.2.

4 Vgl. de overwegingen van het hof die door de Hoge Raad worden aangehaald in rov. 2.4 van HR 17 juli 2026, ECLI:NL:HR:2026:1298.

5 *Asser Procesrecht* 3 2023/160.

6 Artikel 156 lid 2 Rv bereidt de bevoegdheid tot het opmaken van authentieke akten uit tot niet-ambtenaren in gevallen waarin de wet het opmaken aan hen opdraagt. Daarbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan de scheepskapitein, de eerste piloot en in relatie tot het maken van een uiterste wil, op grond van artikel 4:102 BW, een Nederlandse consulaire ambtenaar, de burgemeester, de secretaris of een wethouder van een gemeente, een kandidaat-notaris, een advocaat, een officier van de krijgsmacht of van een gemeentelijke of regionale brandweer, of een daartoe door de Minister van Justitie bevoegd verklaarde ambtenaar.

7 D.J. Beenders, in: *T&C Rv*, commentaar op art. 156 Rv.

8 De rechter is verplicht dwingend bewijs als waar aan te nemen, maar het is mogelijk om tegenbewijs te leveren (artikel 151 Rv).